

UCHWAŁA NR XXVI/174/2016

**Rady Miejskiej w Radymnie
z dnia 28 grudnia 2016 r.**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Radymno na lata 2016-2020

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2015 r. poz. 1390 ze zm.) Rada Miejska w Radymnie uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Radymno na lata 2016-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

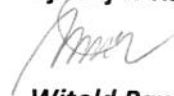
§ 2

Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta Radymno.

§ 3

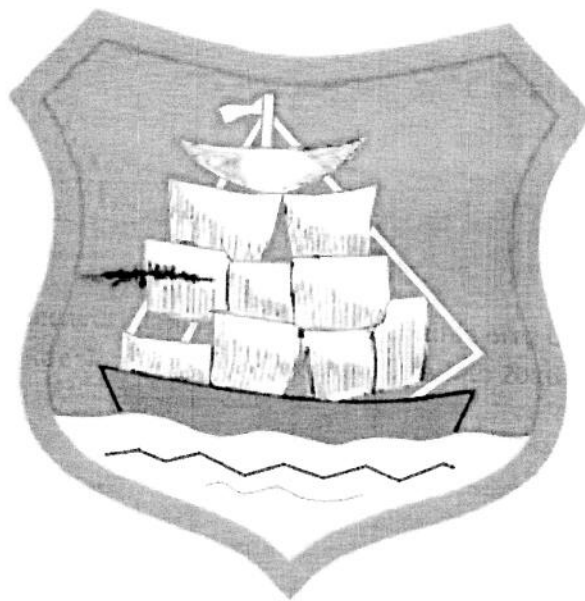
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Miejskiej w Radymnie**

Witold Pawlik

Załącznik do uchwały Nr XXVI/174/2016
Rady Miejskiej w Radymnie
z dnia 28 grudnia 2016 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Miasta Radymno na lata 2016-2020**

Radymno

2016

Spis treści:

Wstęp.....	3
I. Zagadnienia ogólne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie.....	4
1. Charakterystyka zjawiska przemocy	4
2. Formy i rodzaje przemocy w rodzinie.....	5
3. Cykl przemocy.....	5
4. Przemoc w związku wobec kobiet.....	7
5. Przemoc wobec dzieci.....	8
6. Stereotypy zjawiska przemocy w rodzinie.....	9
II . Podstawy prawne Gminnego Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Radymno.....	10
III. Cel główny oraz cele szczegółowe programu.....	12
IV. Założenia, adresaci, realizatorzy programu.....	13
V. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Radymno w ujęciu statystycznym w latach 2011-2015	14
VI. Analiza czynników gwarantujących właściwą realizację Programu.....	15
VII. Cele. działania, sposób monitorowania, sprawozdawczość dotyczące realizacji Programu.....	16
VIII. Prognozowane efekty realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020.....	18
IX. Przewidywane skutki finansowe, sposób monitorowania i sprawozdawczości.....	19
Spis tabel.....	20
Bibliografia.....	21

Wstęp

Niniejszy Program dotyczy Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w mieście Radymno na lata 2016-2020.

Opracowanie, przyjęcie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest wymogiem ustawowym wynikającym z art. 6 znowelizowanej w 2010 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W przypadku Miasta Radymno Program zawiera zadania z zakresu kompetencji i zadań gminy. Zmiany ujęte zostały w nowelizacji ustawy w 2010 r. oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Dla niniejszego programu przyjęto czteroletnią perspektywę, za czym przemawia podobny horyzont czasowy programu wojewódzkiego i projektu Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, których koniec realizacji przewidziany jest na 2020 rok. Jest to drugi Projekt Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie. Niniejszy Program kontynuuje cele i działania Programu z lat 2011-2015. Został on uzupełniony wnioskami wpływającymi z doświadczeń w realizacji Programu z lat ubiegłych.

W części opisowej Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zawarte zostały podstawowe zagadnienia dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie oraz jego definicja. W dalszej części Programu przedstawiona została analiza danych statystycznych na temat zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Radymno.

W Programie uwzględnione zostały 3 cele. Cel 1: „Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Radymno”, cel 2: „Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy”, cel 3: „Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Zostały również przewidziane działania: profilaktyczne i edukacyjne, których celem jest uwrażliwienie społeczeństwa na występujące zjawisko przemocy, wyedukowanie o przysługujących prawach ofiarom przemocy, wykonanie zadania dotyczące zarówno ochrony oraz wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie jak i mające na celu zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

I. Zagadnienia ogólne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

1. Charakterystyka zjawiska przemocy

„Czym tak naprawdę jest przemoc domowa? Czy to, że mąż krzyczy na żonę znaczy, że już jest to przemoc? Czy kobieta, która uderzyła swojego partnera w twarz powinna zostać skazana sądownie? Każde działanie agresywne skierowane przeciw drugiemu człowiekowi to przemoc. „Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody” przeczytamy na stronach Niebieskiej Linii, Dodatkowo, jak podaje Niebieska Linia, przemoc jest intencjonalna, narusza prawa osobiste, powoduje ból i cierpienie, a siły są nierównomierne. Dotyka głównie kobiet i małych dzieci. To przede wszystkim one są ofiarami, mężczyźni maltretują swoje partnerki, wykorzystując swoją przewagę fizyczną, ale i postawę społeczeństwa, które uważa, że to, co dzieje się w domu jest sprawą wyłącznie domowników

Bardzo często u ofiary występuje tzw. Syndrom sztokholmski polegający na tym, iż osoba terroryzowana staje w obronie swojego dręczyciela. Dochodzi do tego poczucie winy za zaistniałą sytuację, a także wstyd przez rodziną, znajomymi, a nawet obcymi. Brak wiary, że ktoś chce jej pomóc również nie ułatwia decyzji o odejściu. Dokąd miałyby iść? Co zrobi ze sobą i dziećmi, jak sobie poradzi? Nierzadko ofiara czuje, że nic nie zmieni. Ma wrażenie, że jej życie na zawsze pozostanie tak samo beznadziejne. Nie potrafi walczyć nawet o swoje dzieci. Nieraz w drugą stronę - ofiara wciąż ma nadzieję, że on się zmieni. Nadal myśli, że jakoś to będzie, że on w końcu zmądrzeje, będzie lepszy, przestanie pić. Ale tak się nie dzieje¹.

Przemoc wobec osób najbliższych związana jest ze zwykłym, codziennym przejawem funkcjonowania rodziny, a jej występowanie jest częste i na tyle powszechne, że zjawisko to jest aprobowane kulturowo, a ofiary przemocy często pozostają z tym problemem same. Brak w nich siły, aby przerwać „koło” przemocy, przyzwyczajając się do istnienia stanu rzeczy, aż w końcu zanika w nich nadzieja na zmianę swojego losu. Dość powszechne jest, iż ofiara przemocy nie mają wsparcia ze strony bliskich rodziny, przyjaciół, znajomych oraz brak im wiedzy na temat form przemocy i instytucji, które świadczą pomoc i wsparcie².

2. Formy i rodzaje przemocy w rodzinie

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała. Opisuując przemoc fizyczną, uwzględnia się nie tylko jej formy, ale także skutki w postaci uszkodzenia ciała oraz wskazań do konsultacji i leczenia medycznego (np. popychanie, odpychanie, obezwładnienie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, porzucenie, użycie broni).

Przemoc psychiczna objawia się przymusem, groźbami, zastraszaniem, emocjonalnym wykorzystywaniem np. poniżaniem, wyzywaniem, upokarzaniem, zawstydzaniem, stosowaniem groźb, wmawianiem choroby psychicznej, kontrolowaniem i ograniczaniem kontaktów z innymi osobami, wyśmiewanie, stałą krytyką, domaganiem się posłuszeństwa,

ograniczaniem snu i pożywienia. Przemoc psychiczna ma na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia.

Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, jak również bez pytania jej o zgodę lub w sytuacji, gdy obawia się takiego kontaktu. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach użycia siły (np. wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanie pieszczot i praktyk seksualnych, a także wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych itp.).

---

1 przemoc w rodzinie, domowy koszmar Puella Nova internetowe pismo kobiece

2 K. Stanek, Praca socjalna z osoba lub rodzina z problemem przemocy, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014,s.21

Przemoc ekonomiczna i zaniedbywanie to odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwienie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych związanych ze snem, jedzeniem, higieną itp³.

3. Cykl przemocy

Dynamika związków, w których dochodzi do przemocy przebiega w pewien charakterystyczny, cykliczny sposób. Badania nad zjawiskiem przemocy w rodzinie wykazały, że przechodzą przez fazy powtarzającego się cyklu:

faza budowania napięcia,

faza gwałtownej przemocy,

oraz faza miodowego miesiąca.

W fazie pierwszej następuje wzrost napięcia i agresywności sprawcy. Powody są najczęściej błahe, sprawca prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej rozdrażniony i wybuchowy. Kobieta stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie, staje się posłuszna i uległa. Czasem podejmuje działania mające na celu ochronę siebie i dzieci. Zgromadzone napięcie musi jednak znaleźć ujście.

Następuje druga faza - wybuch gwałtownej przemocy. Sprawca daje ujście swojemu gniewowi i złości: bije, szarpie, szturcha i ubliża i poniża swoją ofiarę. Poziom napięcia opada, sytuacja uspokaja się. Sprawca widząc „swoje dzieło” (zniszczone rzeczy, strach w oczach najbliższych, zranienia na ich ciałach) zaczyna poszukiwać uzasadnienia dla swojego działania. Najczęściej przerzuca odpowiedzialność na innych. Osoba doświadczająca przemocy ze strony najbliższych początkowo przeżywa uczucie szoku i niedowierzania, które w miarę trwania procesu przemocy jest zastępowane uczuciem złości, lęku, wstydu i bezradności.

W fazie trzeciej, nazwanej fazą miodowego miesiąca, wszystko się zmienia. Sprawca przeżywa poczucie winy, okazuje skruchę, przeprasza, okazuje ciepło i miłość, zapewnia, że więcej się to nie powtórzy o ile osoba poszkodowana zmieni swoje zachowanie. Osoba doświadczająca przemocy zaczyna wierzyć, że partner się zmieni i że przemoc była jedynie incydentem w ich związku. Ale faza miodowego miesiąca przemija i wkrótce rozpoczyna się faza narastania napięcia, wszystko zaczyna się od nowa. Przemoc w następnym cyklu na ogół jest bardziej gwałtowna i trwa dłużej. Doświadczenia miodowej fazy demobilizują ofiarę, wprowadzając chaos w jej wizję świata, związku i własnej osoby. U sprawcy wzrasta bezkarność i poczucie władzy nad partnerem. Następane fazy cyklu są już krótsze i mniej miodowe⁴.

---

3 J. Mellibruda, Przeciwdziałanie przemocy domowej, Instytut Psychologii Zdrowia, warszawa 2008, s.14.

4 J. Różyńska, Przemoc wobec kobiet w rodzinie. Niezbędnik pracownika socjalnego, Wydawnictwo CPK, Warszawa 2007, 2.26-27.

Nie istnieje „typowa” ofiara przemocy domowej, może stać się nią każdy. Przemocy doświadczają zarówno kobiety wykształcone, jak i kobiety nieposiadające wykształcenia, kobiety bogate jak i ubogie, mieszkanki dużych miast i kobiety pochodzące ze wsi. By lepiej zrozumieć problem przemocy w rodzinie, przeprowadzono wiele badań. Na ich podstawie można wyodrębnić pewne cechy charakterystyczne dla osób doświadczających przemocy. W literaturze przedmiotu określone jako „syndrom maltretowanej kobiety”.

Z badań tych wynika, że bite kobiety charakteryzuje: niska samoocena, silna zależność od partnera, nieumiejętność radzenia sobie z sytuacjami stresowymi, liczne dolegliwości psychosomatyczne, skłonności do niepokoju i depresji oraz nadużywanie alkoholu i lekarstw. Osoby krzywdzone często obwiniają siebie za akty przemocy. Są przekonane, że to ich zachowanie spowodowało agresywne zachowanie sprawcy. Często boją się, że ujawnienie przemocy może zagrozić ich życiu. Ofiary cały swój wysiłek skupiają przede wszystkim na tym, by przetrwać kolejny atak przemocy. Często nie widzą żadnej możliwości zmiany istniejącej sytuacji. Trwają w błędnym przekonaniu, że nikt nie jest w stanie im pomóc. Pozostawianiu kobiet w związkach opartych na przemocy może sprzyjać negatywny obraz siebie, który czasami jest konsekwencją doznawania przemocy w dzieciństwie. Kobiety doświadczające przemocy małżeńskiej dwukrotnie częściej doświadczały przemocy w dzieciństwie ze strony swoich opiekunów niż kobiety, które takich doświadczeń nie miały.

4. Przemoc wobec kobiet

Na określenie przemocy w związku partnerskim stosuje się terminy: wzajemna przemoc w parze, przemoc w związku partnerskim, przemoc małżeńska. Stosowanie przemocy w związkach wobec partnerów jest powszechna we wszystkich krajach, na każdym poziomie społecznym i w każdym kręgu kulturowym. Przemoc fizyczna i seksualna nie jest jedynie problemem par małżeńskich, dochodzi do niej także pomiędzy partnerami, którzy pozostają w konkubinacie. Podobny odsetek przypadków przemocy fizycznej i seksualnej stwierdza się w relacjach homoseksualnych.

Kobiety najczęściej uciekają się do przemocy w akcie samoobrony lub w odwecie za agresję partnera, natomiast mężczyźni częściej inicjują zachowania agresywne. Przemoc przez nich stosowana służy do uzyskania władzy i kontroli nad partnerką. Mężczyźni częściej są sprawcami aktów fizycznych z intencją uszkodzenia ciała. Przemoc stosowana przez mężczyzn pociąga za sobą częstsze i poważniejsze problemy zdrowotne u kobiet. To one, częściej niż mężczyźni, wymagają medycznej interwencji z powodu obrażeń ciała. Stwierdzono, że częstość i nasilenie objawów zaburzeń emocjonalnych jako konsekwencji doświadczonej przemocy jest większa u kobiet niż u mężczyzn.

Przemoc w rodzinie dotyczy również mężczyzn. Niemniej jednak kobiety o wiele częściej stają się ofiarami przemocy niż mężczyźni. Według Światowej Organizacji Zdrowia od 15% do 71% kobiet na świecie przyznaje, że doznawało przemocy ze strony męża czy partnera. Są one szczególnie narażone na przemoc ze strony partnerów w społeczeństwach, w których podkreślona jest nierówność między kobietami i mężczyznami, gdzie normy kulturowe akceptują przemoc w związku.

5. Przemoc wobec dzieci

Na szczególnie dotkliwe konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, braku miłości, zaufania i szans na prawidłowy rozwój. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb negatywnie wpływa na rozwój dziecka i jest przyczyną wielu chorób psychosomatycznych.

Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, czują się osamotnione, miewają myśli i tendencje samobójcze, zaburzenia snu i jedzenia, mogą być nadpobudliwe i agresywne. Cechuje je obniżona samoocena i poczucie bezwartościowości.

Maltretowanie psychiczne dziecka wpływa destrukcyjnie na kształtowanie się jego osobowości. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych, umiejętności rozwiązywania konfliktów i kreatywności), problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Mogą do nich należeć trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych grupach przestępczych, zachowania agresywne lub autoagresywne, nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Zachowania te to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie.

Doświadczanie przemocy w dzieciństwie (zwłaszcza seksualnej) powoduje problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami także w wieku dorosłym. Ponadto, zachowania przemocowe nierzadko są pokoleniowo powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci staną się krzywdzącymi rodzicami.

6. Stereotypy zjawiska przemocy w rodzinie

„Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności, niesione przez pokolenia.

Na zjawisko przemocy w rodzinie mają bardzo duży wpływ, bowiem wiele z nich stoi na straży jednej z największych wartości w naszej kulturze, którą jest rodzina. Mity i stereotypy opisują więc "pożądane" relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, rodzicami i dziećmi; wyznaczają rolę kobiecie, mężczyźnie, dzieciom; "wyjaśniają" samo zjawisko i "dają wskazówki", jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać

Przekonanie to nakazuje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi, dodatkowo czyniąc z tego cnotę godną pochwały. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. Jest to jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących reakcję osoby doznające przemocy i innych ludzi - sąsiadów, policjantów, innych osób - na to, co się dzieje w rodzinie.

przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw: "marginesu"

Ludzie doznają przemocy, niezależnie od statusu społecznego, wykształcenia, posiadanych pieniędzy, majątku. Przemoc w rodzinie to jedno z najbardziej demokratycznych zjawisk psychospołecznych, może zdarzyć się każdemu.

najczęstszą formą przemocy jest bicie:

Przekonanie to ogranicza przemoc tylko do bicia. Wiadomo jednak, że przemoc fizyczna jest tylko jedną z form krzywdzenia. Z badań robionych w ostatnich latach w warszawskich szkołach, wynika że najczęściej występującą formą przemocy domowej jest przemoc psychiczna.

Specyfiką przemocy psychicznej jest to, że pozostawia ślady w obszarze funkcjonowania psychicznego człowieka.

kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy:

dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka:

Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera.

Przemoc w rodzinie jest wzorcem negatywnym dla dzieci. Dla ich przyszłego dobra należy dążyć do zatrzymania przemocy i pokazania wzorców życia rodzinnego opartych na wsparciu, miłości, przyjaźni, życzliwym i dobrym wzajemnym traktowaniu.

jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić: Niestety, są to nieprawdziwe przekonania i "płonne nadzieje".

kobieta bez mężczyzny jest nic nie warta: "

przemoc w rodzinie - to nic takiego.

ofiara sama sobie winna

Wokół winy i odpowiedzialności za przemoc narosło wiele nieprawdziwych przekonań i mitów. Jakkolwiek może się to wydawać irracjonalne, bardzo często to ofiara jest obwiniana za to, co ją spotkało. Przekonany o tym jest sprawca, który czuje się wręcz "zmuszony" przez zachowanie ofiary do zastosowania przemocy"⁵.

II . Podstawy prawne Gminnego Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Radymno

---

5 opracował: Zespół Stowarzyszenia "Niebieska Linia",

<http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/9-mity-stereotypy-i-przekonania>

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r poz.1390 ze zm.) realizacja zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Jednym z nich jest opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W przypadku Radymna, Program zawiera zadania z zakresu kompetencji oraz zadań gminy. W latach 2011 – 2015 realizowany był Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjętym Uchwałą Nr Nr 52/XI/2011 Rady Miasta Radymno z dnia 12 październik 2011 r. Przedłożony Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Radymnie na lata 2016 - 2020 uwzględnia zapisy rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Wnioski tj. poprawa dostępności i efektywności działań, wypracowanie nowych instrumentów i standardów, podniesienie kompetencji osób i instytucji, wypracowanie z realizacji Programu w latach 2011 - 2015 oraz założeń merytorycznych zawartych w projekcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, są w obecny programie priorytetem.

Niniejszy Program jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014 – 2020, Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014-2020, jest spójny z Strategią Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta Radymno na lata 2016-2021 oraz Programem Profilaktyki i Rozwiązywaniu Problemów Alkoholowych na rok 2016.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne: ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r poz.1390 z zm.), ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 753 z zm.), ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z zm.), ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 147 z zm.), ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 35 z zm.), ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. Poz. 1137),ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2016 r. poz. 406 z zm.), ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U.z 2016 r. poz. 178 z zm.), ustawa z dnia 8 marca 1990 r.o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z zm.).

Procedury systemu ochrony ofiar przemocy w rodzinie: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pracuje w oparciu o przyjęty przez siebie regulamin w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie. W sytuacji w której Zespół stwierdzi zasadność, zwołuje grupy robocze, których zadaniem jest bezpośrednia prac z rodziną uwikłana w przemoc oraz szukanie wyjść z sytuacji kryzysowych.

Przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie został opracowany model postępowania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Procedura obowiązuje także w przypadkach interwencyjnego zabezpieczenia dziecka w przypadku ujawnienia opiekunów niezdolnych do sprawowania opieki.

Instytucje zobowiązane ustawowo do określonych działań w przypadkach przemocy w rodzinie przyjęły w drodze regulacji wewnętrznych procedury postępowania i współdziałania w sytuacjach przemocy w rodzinie. Dotyczy to Komendy Miejskiej w Radymnie, Prokuratury w Jarosławiu, Kuratorów Sądowych, Grono Pedagogiczne w Szkole Podstawowej, Grono Pedagogiczne w Gimnazjum, Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radymnie, Przedstawicie Ochrony Zdrowia np. Pielęgniarka, Położna. Uwzględniają one rozmaite sytuacje, a w szczególności stopień bezpośredniego zagrożenia,

poinformowania o uprawnieniach, obligatoryjne przekazanie informacji, innym komórkom i podmiotom. Algorytmy postępowania uwzględniają w szczególności sytuacje, gdy ofiarą przemocy lub jej świadkiem jest dziecko. Poszczególne podmioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doznających tej przemocy funkcjonują w ramach procedur postępowania interwencyjnego wynikających z uwarunkowań formalno-prawnych i ustawowego umocowania tych instytucji. Upowszechniony został w środowiskach służby zdrowia-wzór dokumentu zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie określony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r.

Najistotniejszym priorytetem algorytmu jest założenie, że wiedza na temat sytuacji danej rodziny, w której zachodzi podejrzenie występowania przemocy, musi być zebrana przed spotkaniem grupy roboczej. W tej sytuacji pracownik socjalny zobowiązany jest nawiązać kontakt z daną rodziną po otrzymaniu informacji o Niebieskiej Karcie. Zwrócono także uwagę na umieszczenie zapisu o obowiązku uczestniczenia w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawiciela Policji z już zebraną wiedzą na temat danej rodziny.

Publiczne przedszkola, szkoły i placówki oświatowe udzielają i organizują uczniom i ich rodzicom pomoc psychologiczno-pedagogiczną zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Pomocy tej udziela się poprzez rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb wynikających m.in. z niedostosowania społecznego, zagrożenia niedostosowaniem społecznym, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, w tym wynikających z przemocy w rodzinie ucznia.

III. Cel główny oraz cele szczegółowe programu

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.

Celami szczegółowymi Programu są:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Radymno
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe będą realizowane przez następujące zadania:

- budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie miasta Radymno,
- podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

IV. Założenia, adresaci, realizatorzy programu

Realizacji celów Programu zakłada:

1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
2. promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy,
5. zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa ofiar przemocy wobec sprawcy przemocy.

Program głównie jest adresowany do ofiar przemocy w rodzinie. Zarówno do kobiet, dzieci, osób niepełnosprawnych bądź przewlekle chorych, jak i mężczyzn. Każda osoba, zamieszkała na terenie Miasta Radymno, dotknięta przemocą będzie miała możliwość skorzystania z pomocy proponowanej przez Zespół Interdyscyplinary.

Zasoby Miasta Radymno w zakresie realizacji Programu:

Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.

Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie

Komisariat Policji w Radymnie

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Szkoła Podstawowa w Radymnie

Gimnazjum w Radymnie

NZOZ ARS Medica w Radymnie

Sąd Rejonowy w Jarosławiu

Rada Miasta Radymno

Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Radymnie

V. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Radymno w ujęciu statystycznym w latach 2011-2015

Według stanu na dzień 01.01.2016 r. w Mieście Radymno zameldowanych było 5505 mieszkańców. Spośród nich tutaj Ośrodek realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej obejmuje wsparciem 468 osób, które stanowią ok. 8,50 % osób objętych wsparciem pomocy społecznej w stosunku do liczby osób zameldowanych na terenie miasta Radymno.

Tabela 1. Skala zjawiska przemocy w Radymnie w statystykach Miejskiego Ośrodków Pomocy Społecznej w Radymnie

rok	Liczba rodzin zmagających się z przemocą, korzystających z pomocy społecznej	Liczba „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do Ośrodka Pomocy Społecznej	Liczba zebrań Zespołu Interdyscyplinarnego
2011	1	0	0
2012	0	9	9
2013	0	19	13
2014	1	20	13
2015	0	15	9
ogółem	2	63	44

Źródło: statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest trudne do oceny. Największym problemem jest to, że w większości przypadków przemoc nie zostaje zarejestrowana i ujawniona z uwagi na strach ofiary przed zemstą agresora. Taka sytuacja ma również miejsce w mieście Radymno. Procedura interwencji prowadzona przez Komisariat Policji p.n. „Niebieska Karta” nie odzwierciedla w pełni skali zjawiska przemocy rodzinnej, niemniej jednak stanowi wyjściową bazę danych tego zjawiska. W 2015 r. Komisariat Policji w Radymnie przeprowadził 11 interwencji domowych, wszystkie dotyczyły przemocy w rodzinie. Z kolei w 2015 r. odnotowano 11 interwencji w trakcie, których założono „Niebieską Kartę”. W pierwszym półroczu 2015 roku odnotowano 11 interwencji policyjnych gdzie wdrożono procedurę Niebieskiej Karty.

Poniżej przedstawiono te same dane w formie tabelki obrazując skalę zjawiska przemocy.

Tabela 2. Skala zjawiska przemocy w Radymnie w statystykach Komisariatu Policji w Radymnie

rok	Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	Liczba założonych „Niebieskich Kart”	Liczba postępowań z art. 207 kk- znęcanie się nad rodziną	
			wszczętych	zakończonych aktem oskarżenia
2011	33	33	5	2
2012	12	12	4	3
2013	22	22	8	4
2014	12	12	3	2
2015	11	11	5	2

Źródło: statystyki - Komisariat Policji w Radymnie.

Z danych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015r. Było 15 zgłoszeń, w tym 5 osób podjęto dobrowolne leczenie odwykowe, 14 przeprowadzonych rozmów interwencyjno-motywacyjne, 5 osób zostało skierowane sędownie w celu podjęcia przymusowego leczenia odwykowego.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie miasta w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

VI. Analiza czynników gwarantujących właściwą realizację Programu

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny,
3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
4. otwartość i chęć współpracy specjalistów,
5. silne więzi rodzinne,
6. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu,
7. możliwość współpracy w zaufanej i przyjaznej atmosferze z wykwalifikowaną kadrami,
8. doświadczenie we współpracy z ofiarami przemocy,
9. świadomość czym jest przemoc,
10. obeznanie w przepisach prawa dot. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. mała świadomość czym jest przemoc,
3. powielanie model rodziny uwikłanego w przemoc, wyniesionego z domu rodzinnego,
4. bierna – wycofana postawa ofiary przemocy,
5. rodzina zmagająca się z długofalowym kryzysem,
6. brak wiary w możliwość wyjścia z kręgu przemocy,
7. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
8. brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
9. problem uzależnienia od alkoholu,
10. ubóstwo,
11. choroba psychiczna,
12. brak infrastruktury socjalnej w mieście,
13. brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
14. brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego,
15. brak na terenie miasta specjalistów: psychologa, psychoterapeuty,
16. brak grupy wsparcia ofiar przemocy w rodzinie.

VII. Cele, działania, monitoring i sprawozdawczości dotyczące realizacji Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Radymno

Działania:

Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

Rada Miejska w Radymnie.

Powołanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

Burmistrz Miasta Radymno

Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,

rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,

monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,

dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,

podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,

inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,

udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Podmioty realizujące działania:

pracownicy socjalni, asystent rodziny,

przedstawiciele oświaty,

przedstawiciele policji,

kuratorzy sądowi,

przedstawiciele Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

przedstawiciele służby zdrowia,

Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,

obalanie mitów na temat przemocy,

szkolenia na temat przemocy,

prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,

wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,

organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,

dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,

organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

placówki oświatowo-wychowawcze,

Ośrodek Pomocy Społecznej,

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Miejski Zespół Interdyscyplinarny,

inne, w zależności od zasobów miasta.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

Izolowanie sprawców od ofiar.

Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.

Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Jarosławiu o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działania:

Ośrodek Pomocy Społecznej,

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Policja,

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

Utworzenie punktu informacyjnego:

udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,

udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,

udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

Ośrodek Pomocy Społecznej.

Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,

przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

Policja,

Ośrodek Pomocy Społecznej,

Miejski Zespół Interdyscyplinarny,

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Przedstawiciele oświaty,

Przedstawiciele służby zdrowia.

Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

Ośrodek Pomocy Społecznej,

Policja,

Miejski Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie.

Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.

VII. Prognozowane efekty realizacji programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2016-2020

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
6. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom przemocy w rodzinie.
7. Zmniejszenie liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
8. Stworzenie standardów „najlepszych praktyk” we wsparciu rodzin w których występuje przemoc.

IX. Przewidywane skutki finansowe

Program będzie finansowany ze środków budżetu Miasta Radymno, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Spis tabel:

Tabela 1. Skala zjawiska przemocy w Radymnie w statystykach Miejskiego Ośrodkach Pomocy Społecznej w Radymnie

Tabela 2. Skala zjawiska przemocy w Radymnie w statystykach Komisariatu Policji w Radymnie

Bibliografia:

1. K Stanek, Praca socjalna z osoba lub rodzina z problemem przemocy, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014
2. J. Mellibruda, Przeciwdziałanie przemocy domowej, Instytut Psychologii Zdrowia, warszawa 2008
3. J. Różyńska, Przemoc wobec kobiet w rodzinie. Niezbędnik pracownika socjalnego, Wydawnictwo CPK, Warszawa 2007
4. Zespół Stowarzyszenia "Niebieska Linia", <http://www.niebieska.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/9-mity-stereotypy-i-przekonania>
5. Przemoc w rodzinie, domowy koszmar Puella Nova internetowe pismo kobiece